

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้ เป็นการยาก และแทบจะเป็นไปไม่ได้ ที่บุคคลหนึ่งจะจัดการกิจการของตน โดยลำพังได้ในเวลาเดียวได้หมดทุกเรื่อง ดังนั้น กฎหมายตัวแทนจึงเกิดขึ้น เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก และก่อให้เกิดความคล่องตัวในการจัดการกิจการ สำหรับประเทศไทย บทบัญญัติในเรื่องตัวแทน ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 15 ตั้งแต่มาตรา 797 จนถึง 844

สำหรับบทบัญญัติที่เกี่ยวกับตัวแทนโดยปริยายนั้น ปรากฏอยู่ในมาตรา 797 วรรค 2 ซึ่งบัญญัติว่า “อันความเป็นตัวแทนนั้นจะเป็นโดยตั้งแต่งตั้งแสดงออกชัด หรือโดยปริยายก็ย่อมได้” เนื่องจากกฎหมายบัญญัติไว้เพียงเท่านี้ จึงทำให้เกิดข้อสงสัยและความไม่กระจ่างชัดอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องความหมาย การเกิดของตัวแทนของตัวแทนโดยปริยาย ซึ่งมีความสับสนกันอยู่อย่างมากว่า แท้จริงแล้ว ตัวแทนโดยปริยาย ควรจะมีลักษณะอย่างไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร ที่กล่าวเช่นนี้เป็นเพราะหากได้ทำการศึกษาต่อไปในเรื่องนี้ จะพบว่า มีความเห็นของนักกฎหมายแตกต่างกันอย่างมากมาย รวมทั้งกรณีของตัวแทนชัดหรือตัวแทนโดยกฎหมายปิดปาก (มาตรา 821 และ 822) และตัวแทนในเหตุฉุกเฉินหรือตัวแทนโดยจำเป็น (มาตรา 802) ตัวแทนสองประเภทนี้มีความแตกต่างกับตัวแทนโดยปริยายหรือไม่ อย่างไร

นอกจากนั้น ในเรื่องของผลทางกฎหมายที่ตามมาของตัวแทนโดยปริยายนั้น แท้จริงแล้ว ควรจะเป็นเช่นไร จะมีผลเช่นเดียวกับกรณีตัวแทนซึ่งตั้งแต่งตั้งโดยชัดแจ้งหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของขอบอำนาจของตัวแทนโดยปริยายว่ามีขอบเขตแคไหนเพียงไร หรือจะเป็นเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในทางสัญญา และละเมิด รวมทั้ง การสิ้นสุดของตัวแทนโดยปริยายว่า สิ้นสุดลงเมื่อไหร่

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะในเรื่องของตัวแทนโดยปริยายนี้ เป็นหลักเกณฑ์ที่ทำให้กฎหมายตัวแทนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และก่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินกิจการธุรกิจ แต่ที่สำคัญที่สุด คือ ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่กล่าวเช่นนี้ เนื่องจาก บางประเภทของกิจการในทางธุรกิจการค้า นั้น บางครั้งยากแก่การที่จะกำหนดกันไว้โดยชัดแจ้งได้ในทุกครั้งและทุกรายละเอียด

เพราะจะเกิดความไม่สะดวกคล่องตัวที่จะทำกิจการนั้นๆ ซึ่งหากไม่มีบทบัญญัติในเรื่องตัวแทนโดยปริยายแล้ว จะเป็นการยุ่งยากที่จะกระทำกิจการต่างๆร่วมกัน กล่าวโดยสรุป ตัวแทนโดยปริยายนี้ นับได้ว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า ตัวแทนที่ตั้งแต่งโดยชัดแจ้งเลย และคงเป็นไปได้ที่จะไม่มีตัวแทนประเภทนี้ในกฎหมายตัวแทน

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ ในประเด็นต่างๆดังกล่าวข้างต้น เพื่อที่จะหาหลักเกณฑ์ แนวทางที่ถูกต้อง ในการนำไปแก้ไข ปรับใช้กฎหมายตัวแทนในส่วนของตัวแทนโดยปริยายนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.) ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ของตัวแทนโดยปริยายตามกฎหมายไทย และ ต่างประเทศ
- 2.) เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตัวแทนโดยปริยาย ว่ากฎหมายในส่วนของตัวแทนโดยปริยายนี้มีความกระจ่างชัดเจนหรือไม่ โดยจะศึกษาเทียบเคียงกับหลักกฎหมายตัวแทนของต่างประเทศ
- 3.) เพื่อเสนอแนะ แนวทาง ในการหาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมเพื่อนำไปปรับใช้ แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายตัวแทน โดยเฉพาะในส่วนของตัวแทนโดยปริยาย ให้มีความเหมาะสมต่อไป

สมมติฐาน

ตัวแทนโดยปริยายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยังมีปัญหาและข้อไม่กระจ่างอยู่หลายประการ เช่น ลักษณะและการเกิดของตัวแทนโดยปริยาย ความแตกต่างระหว่างตัวแทนโดยปริยายกับตัวแทนชัด (ตัวแทนโดยกฎหมายปิดปาก) ขอบเขตของอำนาจ รวมทั้ง ความสัมพันธ์ สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบระหว่าง ตัวการ ตัวแทน และบุคคลภายนอก เป็นต้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษา ค้นคว้า และวิเคราะห์ปัญหาตลอดจนการเสนอแนะทางเพื่อใช้ปฏิบัติต่อไป

วิธีการวิจัยและขอบเขตของการวิจัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยใช้วิธีการในลักษณะวิจัยเชิงเอกสารทั้งหมด (documentary research) โดยการค้นคว้าจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในรูปแบบของตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาล หนังสือหรือตำราทางกฎหมาย บทความทางวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยจะนำมาใช้ทั้งโดยตรงและเปรียบเทียบ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์ถึงความหมาย การเกิดขึ้นของตัวแทนโดยปริยาย รวมทั้งผลในทางกฎหมายที่เกิดจากตัวแทนโดยปริยาย สิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างบุคคลสามฝ่าย ระหว่าง ตัวแทน และตัวการ รวมทั้ง บุคคลภายนอก นอกจากนั้น รวมถึง การวินิจฉัยความแตกต่างระหว่างตัวแทนโดยปริยาย กับตัวแทนชัด และผลแตกต่างในทางกฎหมายในการบังคับใช้ด้วย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายตัวแทนของต่างประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.) ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา การพัฒนา ของตัวแทนโดยปริยายในประเทศไทย และ ต่างประเทศ
- 2.) ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับตัวแทนโดยปริยายทั้งในกฎหมายไทยโดยศึกษาเทียบเคียงกับต่างประเทศ
- 3.) ทำให้ทราบถึงปัญหา ความไม่กระจ่างชัดแจ้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เกี่ยวกับตัวแทนในปริยายในกฎหมายไทย
- 4.) เพื่อหามาตรการ หรือแนวทางในการแก้ไข ปรับใช้เรื่องตัวแทนโดยปริยายอย่างเหมาะสม
- 5.) เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกฎหมายตัวแทนโดยเฉพาะในส่วนของตัวแทนโดยปริยายในอนาคต